

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

MORSKI
INSTYTUT RYBACKI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
15

RYNEK RYB

stan i perspektywy

ISSN 1732-5889

ANALIZY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 2011

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– **PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
- II. Polityka rybacka i regulacje rynku ryb – *E. Kuzebski, B. Pieńkowska*
- III. Światowy rynek ryb i owoców morza – *M. Rakowski*
- IV. Krajowa produkcja ryb i owoców morza
  1. Rybołówstwo morskie – *E. Kuzebski*
  2. Rybactwo śródlądowe – *J. Seremak-Bulge*
- V. Popyt na ryby i owoce morza
  1. Przetwórstwo – *S. Szostak, J. Drożdż*
  2. Spożycie ryb – *B. Pieńkowska, K. Hryszko*
- VI. Handel zagraniczny rybami i owocami morza oraz ich przetworami – *K. Hryszko*
- VII. Ceny ryb i przetworów rybnych – *J. Seremak-Bulge, S. Szostak*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, prof. nadzw. IERiGŻ-PIB, tel.: (22) 505-46-66
oraz
w Zakładzie Ekonomiki Rybackiej MIR
Kołłątaja 1, 81-332 Gdynia
Kierownik Zakładu – dr Emil Kuzebski, tel.: (58) 73-56-118

AUTORZY:

mgr inż. Krzysztof Hryszko
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 50-54-719

dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge
prof. nadzw. IERiGŻ-PIB
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 50-54-666

dr Emil Kuzebski
• MIR • Gdynia
Tel.: (58) 73-56-118

dr Barbara Pieńkowska
• MIR • Gdynia
Tel.: (58) 73-56-115

mgr Marcin Rakowski
• MIR • Gdynia
Tel.: (58) 73-56-119

mgr Stanisław Szostak
• MIR • Gdynia
Tel.: (58) 73-56-120

mgr Jadwiga Drożdż
• IERiGŻ-PIB •
Tel.: (22) 50-54-770

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 19.04.2011 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Bogumiła Kasperowicz, Jan Małkowski, Jadwiga Seremak-Bulge, Iwona Szczepaniak,
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2011 r.

Ocenia się, że całkowita podaż ryb, przetworów rybnych i owoców morza na rynek krajowy w 2010 r. wyniosła prawie 507 tys. ton i była nieznacznie wyższa niż rok wcześniej. Istotne ograniczenie połowów krajowych (o 17%), zostało z nadwyżką zrekompensowane przez zwiększony import surowców (o 5%) i tylko w niewielkim stopniu wpłynęło na spadek wielkości eksportu (o 2%).

Połowy ryb na Bałtyku wyniosły w 2010 r. 110 tys. ton i były o 16% niższe niż rok wcześniej. O spadku zdecydowało wyłącznie mniejsze zaangażowanie rybaków w połowy szprotów, które obniżyły się o 30%, przy jednoczesnym wzroście wyładunków najważniejszych ekonomicznie dla krajowego rybołówstwa gatunków, tj. śledzi i dorszy (o 9-10%). Na zmiany wielkości połowów bałtyckich decydujący wpływ miał rotacyjny system połowów dorszy (w konsekwencji czego znaczna część rybaków nie mających uprawnień do połowów tego gatunku koncentrowała się na połowach m.in. śledzi) oraz rozpoczęcie kolejnego etapu złomowania statków (w tym dużych jednostek zaangażowanych do tej pory w połowy ryb pelagicznych). Poziom wykorzystania dostępnych dla Polski limitów połowowych obniżył się kolejny rok z rzędu i wyniósł zaledwie 60%. Niższe niż w 2009 r. były także połowy większości gatunków ryb i owoców morza pozyskiwanych z łowisk dalekomorskich (o 25% do 61 tys. ton). W sumie połowy morskie wyniosły w 2010 r. 219 tys. ton i były o 45 tys. ton mniejsze niż rok wcześniej.

Niekorzystnie kształtowała się w 2010 r. sytuacja w krajowym rybołówstwie śródlądowym. Niesprzyjające warunki pogodowe, nadmierne śnieżenia ryb, straty podczas powodzi, problemy z jakością wód oraz choroby spowodowały, że produkcja i połowy ryb słodkowodnych, po raz pierwszy spadły poniżej 50 tys. ton i wyniosły 48,4 tys. ton. Złożyło się na to przede wszystkim 9% zmniejszenie produkcji ryb w akwakulturze oraz kolejny spadek połowów ryb w wodach otwartych. Udział akwakultury w całkowitej produkcji ryb słodkowodnych zmniejszył się o 1,6 pkt. proc. do 66%.

Mimo niekorzystnych warunków cenowych, konsumpcja ryb w kraju zwiększyła się w 2010 r. o 1% i wyniosła 13,26 kg/mieszkańca, przy znacznych zmianach w konsumpcji poszczególnych gatunków ryb. Wzrost konsumpcji dotyczył owoców morza, wyraźnie zmniejszyła się konsumpcja ryb słodkowodnych, przy niezmiennym spożyciu ryb morskich. Połowa wszystkich konsumowanych ryb w kraju przypada na trzy gatunki: śledzie, mintaje i pangie. Największym konsumentem ryb pozostają rodziny emerytów, a najmniej ryb ciągle spożywają rodziny pracownicze.

Obroty handlu zagranicznego rybami, przetworami rybnymi i owocami morza w 2010 r., po raz pierwszy w historii przekroczyły, zarówno w eksporcie jak i imporcie, poziom 1 mld EUR, stając się jednym z ważniejszych sektorów handlu rolno-

-spożywczego. Największy wpływ na wyniki handlu zagranicznego rybami miało ograniczenie połowów krajowych i w konsekwencji znaczny spadek wolumenu tzw. eksportu burbowego, który został jednak zrekompensowany przez wywóz innych grup produktów oraz rekordowe na rynkach światowych ceny łososi, które dominują w strukturze gatunkowej polskiego handlu. Poprawa globalnej koniunktury gospodarczej wpłynęła na wzrost eksportu na głównych rynkach zbytu, jednak przy zmniejszającej się na skutek aprecjacji złotego opłacalności wywozu. Relatywnie niższe były ceny płacone za importowane surowce. Wyższa dynamika wzrostu obrotów po stronie importu spowodowała pogorszenie ujemnego salda wymiany.

Poprawa warunków wymiany handlowej sektora rybnego wpłynęła na znaczny wzrost wolumenu przetwórstwa ryb w kraju. W porównaniu z 2009 r. zwiększyło się ono o 14% i wyniosło 322 tys. ton (w zakładach o zatrudnieniu powyżej 49 osób). Blisko 70% produkcji stanowiły ryby wędzone, marynaty i konserwy, a ich udział w strukturze przetwórstwa zwiększył się w 2010 o 7 pkt. proc. Udział eksportu bezpośredniego w przychodach sektora zwiększył się w 2010 r. o 8 pkt. proc. i wyniósł 59%. Tak duża rola handlu zagranicznego w obrotach przetwórstwa powoduje, że jego wyniki ekonomiczno-finansowe są w znacznym stopniu uzależnione od kursu walutowego. W konsekwencji, wraz z ap-

Bilans ryb i owoców morza w Polsce (tys. ton masy żywej ryb)

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010 S
Połowy morskie	133,4	126,0	212,1	170,8
w tym bałtyckie	107,8	94,5	131,4	110,1
dalekomorskie	25,6	31,5	80,7	60,7
Połowy słodkowodne i akwakultura	52,0	53,2	51,9	48,4
Razem połowy krajowe	185,4	179,2	264,0	219,2
Import ^a	684,0	775,2	731,6	770,2
Eksport	345,6	387,9	493,9	482,8
Podaż ryb konsumpcyjnych na rynek krajowy	523,8	566,5	501,7	506,6

^a dane o imporcie zamieszczone w tabeli bilansowej oraz handlu zagranicznego dotyczące wagi żywej różnią się od podawanych w numerach wcześniejszych Rynku Ryb. Wynika to ze zmiany w 2010 r. współczynników przeliczeniowych na wagę żywą niektórych gatunków ryb słodkowodnych (pangie i tilapii). W celu zapewnienia porównywalności dane o imporcie z lat wcześniejszych zostały przeliczone w oparciu o nowe współczynniki, S – szacunek

Źródło: Dane MIR oraz szacunek IERiGŻ-PIB na podstawie danych IRŚ.

recją złotego, ograniczeniem wpływów ze sprzedaży ryb w kraju, a przede wszystkim brakiem podwyżek cen zbytu produktów finalnych w porównaniu z dynamiką cen zakupu surowców w imporcie spowodowało, że w 2010 r. wyraźnie pogorszyły się wskaźniki rentowności i zysk netto branży (o 44%). Nadal jednak ich poziom jest bezpieczny, a udział firm rentownych przekracza 84%.

W 2010 r. dynamika wzrostu cen detalicznych ryb, przetworów rybnych i owoców morza była zdecydowanie niższa niż rok wcześniej, ale średnio w roku wzrost cen nadal przekraczał poziom inflacji i wzrost cen żywności ogółem. Rosnące marże na poszczególnych szczeblach obrotu rynkowego spowodowały, że mimo stabilizacji cen producentów, konsumenci średnio w roku płacili

o 3,8% więcej za ryby niż w 2009 r. Ryby wyraźnie podrożały w relacji do taniejącego mięsa, które jest ich głównym substytutem.

W 2011 r. rynek ryb powinien się rozwijać, jednak w dalszym ciągu będą o tym decydować możliwości eksportowe. Wysokie ceny ryb obserwowane w pierwszych miesiącach br. hamują bowiem popyt wewnętrzny.

SUMMARY

Total supplies of fish, fish products and seafoods on the domestic market in 2010 reached almost 507 thousand tonnes, slightly exceeding the level of the previous year. Significant reduction of domestic fishing (by 17%), has been more than compensated by higher imports of raw materials (by 5%), and only had a minor effect on falling exports (by 2%).

Fishing in the Baltic Sea reached 110 thousand tonnes in 2010, being lower than a year before by 16%. The decrease was determined solely by fishermen less dedicating to fishing sprats, the catch of which fell by 30%, at rising unloadings of species that are economically most important for the national fish sector, i.e., herring and cod (by 9-10%). The changes of volumes of Baltic catches were determined by a rotating cod fishing system (as a result of which many fishermen not holding licences to catch this species have focused on fishing, i.a. herring), and the start of another phase of ship scrapping (including large units, until then used to catch pelagic fish). The use of Poland's fishing quotas has decreased for another year in a row, reaching only 60%. Also, catches of most species of fish and seafoods in deep-sea fisheries were lower than in 2009 (by 25%, down to 61 thousand tonnes). In total, sea catches in 2010 amounted to 219 thousand tonnes, or by 45 thousand tonnes less than in the previous year.

The situation of domestic inland fishing was unfavourable in 2010. Poor weather conditions, excessive deaths of fish, losses caused by flooding, problems with water quality and diseases, have all contributed to freshwater fish production and catch falling below 50 thousand tonnes for the first time - to 48.4 thousand tonnes. The decrease was mainly determined by a 9% lower fish production by aquaculture, and repeatedly falling catch in open waters. The share of aquaculture in total freshwater fish production has diminished by 1.6 percentage points, to 66%.

Despite disadvantageous price terms, fish consumption rose in the country in 2010 by 1% to reach 13.26 kg/per capita, at significant changes in consumption of individual species. Rising consumption applied to seafoods, while consumption of freshwater species fell considerably, of saltwater fish did not change. Half of all fish consumed domestically was attributed to three species: herring, Alaska pollock, and panga. Pensioner families remain the top fish consumers, with working class families still at the bottom of the list.

Foreign trade in fish, fish products and seafoods in 2010 for the first time in history exceeded EUR 1 billion both in exports and imports, thus becoming one of the most im-

portant sectors of agrifood commerce. The results in foreign trade in fish were mainly determined by limited domestic catch, and consequently serious decrease in the volume of so-called export wholesale, that has been nevertheless compensated by exports of other product groups and record high global prices of salmon, that dominates the species structure of Poland's trade. The improving world economic situation has stimulated exports to main sales markets, but at diminishing profitability of exports, due to the appreciating Polish zloty. Prices for imported raw materials were relatively lower. Higher dynamics of turnover growth in imports, has aggravated the negative trade balance.

Better terms of trade in the fish sector, have had an impact on rising volumes of fish processing in the country. As compared to 2009, it increased by 14%, amounting to 322 thousand tonnes (in plants employing over 49 persons). Nearly 70% of output were smoked, marinate and tinned fish, their share in processed production rose in 2010 by 7 percentage points. The share of direct exports in sector's revenues increased in 2010 by 8 percentage points, to 59%. A so important role of foreign trade in the turnover of the processing sector, determines the heavy dependence of its economic/financial results on the currency rate. Consequently, the appre-

Fish/seafoods balance in Poland (thousand tonnes of fish live weight)

Specification	2007	2008	2009	2010 E
Sea catches	133,4	126,0	212,1	170,8
of which Baltic Sea catches	107,8	94,5	131,4	110,1
deep-sea catches	25,6	31,5	80,7	60,7
Freshwater catches and aquaculture	52,0	53,2	51,9	48,4
Total domestic catches	185,4	179,2	264,0	219,2
Imports ^a	684,0	775,2	731,6	770,2
Exports	345,6	387,9	493,9	482,8
Supply of consumption fish for the domestic market	523,8	566,5	501,7	506,6

^a data on imports stated in the balance table and foreign trade relative to live weight, differ from those stated in previous issues of Rynek Ryb (Fish Market). Which is caused by the change in 2010 of conversion coefficients to live weight of some freshwater fish species (panga and tilapia). To ensure the comparability, data on imports from previous years have been converted on the basis of new coefficients, E - estimate

Source: MIR (Sea Fisheries Institute) data and estimate by IERiGŻ-PIB (Institute of Agricultural and Food Economics-National Research Institute) based on IRŚ (Inland Fisheries Institute) data.

ciating zloty combined with reduced revenues from domestic fish sales, and in particular the non-rising of purchase prices for end products against the dynamics of purchase prices of raw materials in imports, have all led to significantly deteriorating profitability indicators and net profit of the sector (by 44%). However, their levels are still safe, and the share of profitable companies exceeds 84%.

In 2010, the growth dynamics of retail prices of fish, fish products and seafoods was decidedly lower than a year before, but the annual average price increase still exceeded inflation and rising prices of foodstuffs overall. Rising margins on individual levels of market trade were the reason that despite stabilised producers' prices, consumers paid for fish by 3.8% on average more, than in 2009. Fish

have become significantly more expensive against cheaper meat, that is their main substitute.

In 2011 the fish market should be developing, but export possibilities will continue as the decisive factor in this regard. That's because high fish prices recorded in early months of the current year, are slowing down domestic demand.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek zbóż (40) • maj 2011,
2. Rynek drobiu i jaj (39) • maj 2011,
3. Rynek mięsa (40) • maj 2011,
4. Rynek rzepaku (39) • maj 2011,
5. Rynek owoców i warzyw (38) • czerwiec 2011,
6. Rynek cukru (38) • czerwiec 2011,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (34) • wrzesień 2011,
8. Rynek mleka (41) • wrzesień 2011,
9. Rynek pasz (30) • wrzesień 2011,
10. Rynek mięsa (41) • wrzesień 2011,
11. Rynek ryb (16) • październik 2011,
12. Rynek zbóż (41) • październik 2011,
13. Rynek ziemniaka (38) • październik 2011,
14. Rynek rzepaku (40) • październik 2011.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wiernie odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2011 roku wynosi 42 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (22) 50-54-685, faks: 50-54-636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>